

Amman Paul (1634-1691)

Wybitny botanik rodem z Wrocławia

Urodził się 31 sierpnia 1634 roku we Wrocławiu. Studiował w Lipsku fizykę i medycynę. Po ukończeniu studiów wyruszył w podróż po Anglii i Holandii, z której powrócił do Lipska, gdzie w roku 1662 uzyskał stopień doktora medycyny. W roku 1674 mianowany został profesorem botaniki Uniwersytetu w Lipsku, a w roku 1682 – profesorem fizjologii.

Pod jego kierownictwem doprowadzony został do rozkwitu ogród botaniczny Uniwersytetu w Lipsku, ustępujący ilością hodowanych w nim roślin jedynie ogrodowi w Altdorf. Poza katalogiem roślin z tego ogrodu, który ukazał się w roku 1675 roku, Amman wydał w roku 1676 swoje najważniejsze dzieło botaniczne – „Charakter plantarum naturalis”. Dzieło to było kilkakrotnie przerabiane i wznawiane, a ostatnia jego edycja, uzupełniona dodatkami autorstwa innych uczonych, ukazała się pod redakcją Daniela Nebla w roku 1700. Amman zastosował w nim metody diagnozowania gatunków stworzone przez botaników Caesalpinusa i Morisona, wprowadził jednak do nazewnictwa roślin szereg zmian, a za główne kryterium systematyki przyjął morfologię owoców. Tworząc nazwy mniejszą uwagę zwracał na cechy powierzchniowe roślin, większą wagę przywiązywał zaś do takich cech, które trafnie oddawały ich charakter, dzięki czemu oparł swoje nazewnictwo botaniczne na bardzo racjonalnych podstawach i był godnym poprzednikiem Linneusza.

Znany był nie tylko z rozległej wiedzy, ale i daleko posuniętego krytycyzmu, łatwo przedrażającego się w skłonność do kpiny i złośliwości. Jego dzieła medyczne, poświęcone w dużej mierze medycynie sądowej, poddawały ostrej krytyce wydawane przez Fakultet Medyczny Uniwersytetu w Lipsku orzeczenia w sprawach sądowych. W wielu kwestiach odrzucał autorytet Arystotelesa, Hipokratesa i Galena, a w dziele „Irenicum Numae Pompilii” we właściwy sobie sposób podjął próbę ośmieszenia błędnych sądów starożytnych lekarzy i filozofów, na które zwykli powoływać się prawnicy. W roku 1673, wypowiadając się w „Paraenesis ad discentes” z niezwykłą szczerością o wątpliwościach i niepewności, jakie w jego czasach panowały we wszystkich dziedzinach medycyny, wszedł w spór z Eckardem Leichnerem, którego zarzuty odparł ostro rok później w „Archaeus synopticus”. Poza swymi głównymi dziełami opublikował szereg rozpraw i artykułów o treści przyrodniczej i medycznej. Zmarł 4 lutego 1691 roku w Lipsku.

Ważniejsze prace:

1670 – *Medicina critica sive decisoria*. Erffurtum.

1673 – *Paraenesis ad discentes circa Institutionem medicam emendationem occupata*. Rudolstadt.

1674 – *Archaeus synopticus, Eccardi Leichneri Archaeo synoptico Paraenesin ad discentes oppositus*. Lipsiae.

1675 – *Supellex botanica, sive enumeratio plantarum quae in horto medico lipsiensi et circa urbem progerminare solent*. Lipsiae.

1676 – *Charakter plantarum naturalis, a fine ultimo videlicet fructificatione desumptus*. Lipsiae.

1686 – *Hortus Bosianus, quoad exotica, descriptus*. Lipsiae.

1689 – *Irenicum Numae Pompilii, cum Hippocrate, quo veterum medicorum et philosophorum hypotheses in corpus iuris transumptae a praeconceptis opinionibus vindicantur*. Francofurti et Lipsiae.

1690 – *Praxis vulnerum lethalium: sex decadibus historiarum rariorum*. Francofurti.

Źródła:

Goeppert H. R. 1832. Über ältere schlesische Pflanzenkunde. Schl. Prov. Bl. 96. S. 198-199.

Hirsch A. 1929. Biographisches Lexikon der hervorragenden Ärzte 1. Berlin, Wien. S. 115.

Hirsch A., Jessen C. F. W. 1875. Allg. Deutsche Biogr. 1. S. 402.

Peucker J. G. 1788. Kurze Nachrichten der vornehmsten schlesischen Gelehrten. Grottkau. S. 4-5.

Uechtritz M. 1826. Übers. Arb. Schl. Ges. Vaterl. Kultur. S. 56.